

Тема 9: Підготовка молоді з особливими потребами до міжособистісної взаємодії у студентському колективі.

ПЛАН

1. Соціально-психологічна компетентність особистості.
2. Особливості міжособистісної взаємодії студентів із особливими потребами у навчальному процесі.
3. Соціально-психологічний тренінг як метод адаптації студентів із особливими потребами у навчальній групі.

Ключові поняття: *студенти з особливими потребами, соціально-психологічна компетентність, міжособистісна взаємодія.*

1. Соціально-психологічна компетентність особистості.

Комунікативна діяльність виступає неодмінною умовою існування будь-яких форм соціального й індивідуального життя людини. Спілкування як вид людської діяльності пов'язане з усвідомленням свого «Я», оцінкою свого «Я» за допомогою інших людей – дорослих і однолітків. Спілкування допомагає особистості побачити себе «з боку», оцінити свій зовнішній вигляд й манеру поведінки, сформувати почуття власної індивідуальності й особистісної унікальності. Почуття самоповаги допомагає набутти впевненості у своїх силах, дозволяє знайти власне місце в будь-якому виді діяльності, дає можливість ділитися з іншими своїми думками й почуттями. Це ж почуття передбачає розуміння й визнання інших бажань і настроїв.

Отже, комунікативна діяльність є важливою детермінантою становлення соціальної зрілості, що регулює процес включення особистості в соціум.

Доцільно зауважити, що до складу соціально-психологічної компетентності входять такі компоненти:

- Уміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях.
- Уміння правильно визначати особистісні особливості й емоційні стани інших людей.
- Уміння обирати адекватні способи спілкування з людьми й реалізовувати їх у процесі взаємодії, уміння поставити себе на місце іншого.

Соціально-перцептивна компетентність як особистісне утворення пов'язана з різними підструктурами особистості (мотиваційно-потребовою, емоційно-вольовою, пізнавальною, індивідуально-характерологічною). Особливості формування соціально-перцептивної компетентності, критерії її

актуалізації можуть бути зрозумілі лише в контексті реальної міжособистісної взаємодії. Особливості соціально-перцептивної компетентності можуть розглядатися як цілісна характеристика особистості, пов'язана з її діяльністю, яка визначає систему її стосунків, статус та результати взаємодії, ступінь утруднень у спілкуванні й соціальної інтеграції.

2. Особливості міжособистісної взаємодії студентів із особливими потребами у навчальному процесі.

Великий вплив на активність спілкування людини має її положення у формальній і неформальній структурах колективу, а також стосунки, що склалися з членами групи. Оцінювання людини, за твердженням ряду психологів, може йти шляхом віднесення її учасниками спілкування до одного з типів особистості в тій класифікації, яка в кожного з них сформувалася в минулому під час зустрічей з різними людьми. Для встановлення глибокого розуміння в системі міжособистісних відносин, опосередкованих спільною діяльністю, від учасників спілкування потрібно переборювати устояні стереотипи сприйняття, мислення, поведінки і враховувати точки зору і стану усіх партнерів.

Проблеми спілкування молоді з порушеннями здоров'я, що відбиваються на становленні соціально-перцептивній компетентності, здобувають яскраво виражений характер у зв'язку з його навчанням у спеціальному навчальному закладі.

Недоліком, що заважає багатьом людям нормально будувати свої контакти з оточуючими, полягає саме у тому, що вони у процесі оцінювання людей, не можуть перебороти стереотипи, які були сформовані в їх минулому досвіді спілкування, тобто квапляться приклеїти до своїх нових знайомих ярлик. Таким ярликом, зокрема, є порушення здоров'я. На нашу думку, психологічно оптимальне спілкування має місце тоді, коли в ньому здійснюється мета людей, які беруть участь у ньому, відповідно до мотивів, що зумовлюють цю мету, і за допомогою таких способів, які не викликають у партнерів почуття незадоволення.

3. Соціально-психологічний тренінг як метод адаптації студентів із особливими потребами у навчальній групі.

Групове спілкування включає такі принципи:

- Спілкування на рівних.
- Спілкування, засноване на гуманності і доброзичливості.
- Діалогічне спілкування, спрямоване на досягнення взаєморозуміння в групі.

- Спілкування, спрямоване на нестереотипне сприйняття і прагнення до усвідомлення своєрідності партнера.
- Спілкування з урахуванням і аналізом зворотного зв'язку у взаємодії.

Особливості тренінгової групи осіб із порушеннями здоров'я характеризуються, зокрема наявністю порушень комунікативних процесів. Також існують труднощі у сприйнятті і розумінні партнера й отриманні зворотного зв'язку під час групової роботи. Реальні еталони і схеми міжособистісних трансакцій підміняються уявленими, сформованими на базі неадекватного сприйняття образу світу і власного «Я-образу» у ньому.

соціально-психологічний тренінг є ефективним у формуванні міжособистісного спілкування, підвищення самопрезентації в студентській групі.